

PlanMER Provinciaal programma wonen en werken
Notitie reikwijdte en detailniveau

GS 26 januari 2021

1. Provinciaal programma, regionale programmering en planMER

1.1 Inleiding

Nieuwe systematiek locaties voor wonen en werken: regionale programmering

De provincie Utrecht heeft in maart 2020 haar [Ontwerp Omgevingsvisie](#) en Ontwerp Omgevingsverordening gepresenteerd. Hierin is een nieuwe systematiek voor de locaties voor wonen en werken opgenomen. In de provincie Utrecht is er een grote behoefte aan extra woningen en extra ruimte voor bedrijfsvestiging. De provincie Utrecht wil in samenwerking met andere partijen een bijdrage leveren aan het oplossen van deze maatschappelijke vraagstukken. Daarvoor is flexibiliteit nodig: sneller kunnen inspelen op de behoefte en kansen die zich voordoen. In deze nieuwe systematiek is een belangrijke rol weggelegd voor 'regionaal programmeren'. Dit is een gezamenlijk proces van gemeenten en provincie dat uitmondt in afspraken op regionaal niveau over woningbouw en werklocaties. In plaats van de huidige werkwijze, met in de provinciale visie en verordening opgenomen stedelijke programma's per gemeente en regio, wordt nu, aansluitend op de filosofie van de Omgevingswet, samen met gemeenten op regionaal niveau gewerkt aan adaptieve programma's voor wonen en werken.

Proces tot nu toe en vervolg

De regels die voor woon- en werklocaties van toepassing zijn op bestemmingsplannen zijn opgenomen in de [Ontwerp Interim Omgevingsverordening](#). Zo zijn instructieregels opgenomen voor gemeenten, die aangeven dat bestemmingsplannen (straks: Omgevingsplannen) die voorzien in nieuwe locaties voor wonen en/of bedrijventerrein moeten passen in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde programma. Aanvullend op de regels in de verordening geven Provinciale Staten kaders voor het proces en de inhoud van de regionale programma's mee. Deze kaders zijn opgenomen in het [Kader voor regionale programmering voor wonen en werken](#). Dit Kader is op 30 september 2020 vastgesteld door Provinciale Staten.

Voor 'werken' wordt de regionale programmering (vooralsnog) beperkt tot bedrijventerrein. Daarbij gaat het niet uitsluitend over nieuw bedrijventerrein, maar kan het ook gaan over herstructurering, verduurzaming en/of intensivering van bestaande terreinen. Als partijen dat wensen en er mee instemmen, kunnen aanvullend ook afspraken worden gemaakt over andere werklocaties.

Regionale programmering is een continue proces

Op basis van het provinciaal Kader gaat de provincie met gemeenten in regionaal verband aan de slag om te komen tot regionale programmeringsafspraken. Daarbij worden ook andere stakeholders betrokken.

Dit leidt tot regionale programma's in de drie regio's U16, Amersfoort en Foodvalley¹. De essentie van deze regionale programma's wordt opgenomen in het door Gedeputeerde Staten vast te stellen provinciaal programma wat gekoppeld wordt aan de Omgevingsverordening.

Provinciaal programma wonen en werken

Het provinciale programma wonen en werken bevat per regio een overzicht van het aantal woningen/hectares bedrijventerrein dat kan worden gerealiseerd danwel geherstructureerd of geïntensiveerd. Naar verwachting wordt in het provinciaal programma per gemeente aangegeven hoeveel woningen er per gemeente in totaal mogen worden gerealiseerd (volume), en alle nieuwe uitbreidingslocaties. De locaties waar uitbreiding mogelijk is worden indicatief op een kaart aangegeven, met daarbij een maximaal aantal te realiseren woningen/hectares bedrijventerrein.

Regionale programmering is een adaptief proces. Maatschappelijke ontwikkelingen gaan snel en er is behoefte aan een methodiek waarmee snel kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en omstandigheden. De keuzes voor de ontwikkelingen op de (middel)lange termijn worden gemaakt in visies en ontwikkelstrategieën, die de provincie met andere partners opstelt, deels als verdere uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie. Hierbij

¹ De regio U 16 omvat de gemeenten Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Zeist. De Regio Amersfoort omvat de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg. De Regio Foodvalley omvat de gemeenten Renswoude, Rheden en Veenendaal. Met de Gelderse gemeenten die deel uitmaken van de Regio Amersfoort (Barneveld, Nijkerk) en de Regio Foodvalley (Ede, Wageningen, Scherpenzeel, Barneveld, Nijkerk) worden in dit verband geen programmeringsafspraken gemaakt.

gaat het om de Ontwikkelstrategie 'Utrecht Nabij' (Rijk, provincie, U16) die in november jl. is gepresenteerd, en, nog niet afgerond: het Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040 (provincie en Regio Amersfoort) en de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley (o.a. provincie Gelderland, provincie Utrecht en Regio Foodvalley). Regionale programmering is een groeiproces, naar verwachting zal het eerst vast te stellen programma gericht zijn op de korte (tot 2025) en deels middellange termijn (tot 2030). Op basis van monitoring, evaluatie, nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht wordt het programma periodiek tegen het licht gehouden en zo nodig bijgesteld en aangevuld. Vooral wordt uitgegaan van een jaarlijkse bijstelling.

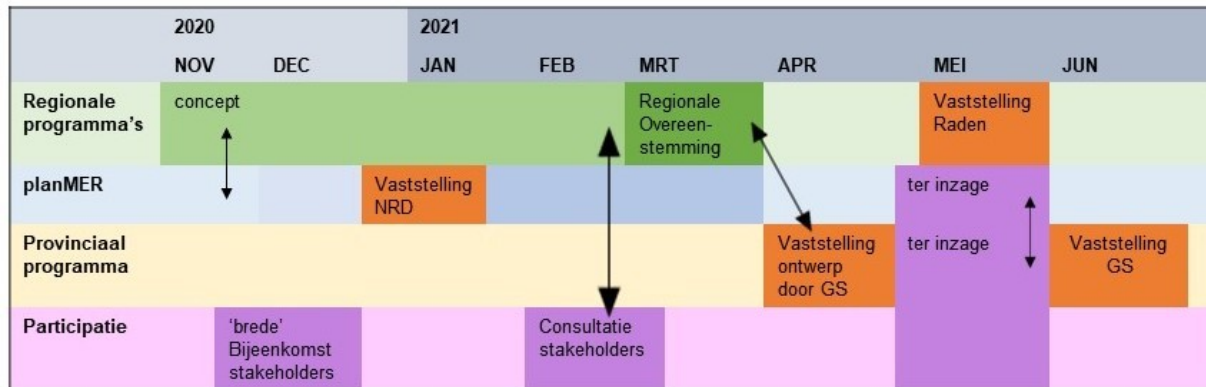
1.2 planMER

Plan-m.e.r.-plicht

In een planMER worden milieueffecten van een plan of besluit in beeld gebracht. Het doel is om inzichtelijk te maken welke effecten het nieuwe beleid heeft op de leefomgeving en of het voorgestelde beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde doelen. Door middel van een planMER kunnen milieubelangen volwaardig worden meegewogen in de besluitvorming over een plan.

Omdat het provinciaal programma wonen en werken kaderstellend is voor Omgevingsplannen van gemeenten (die mogelijk m.e.r.-plichtig zijn), is een planMER noodzakelijk. Bovendien kan het op voorhand niet worden uitgesloten dat er geen significante effecten zijn op de instandhoudingsdoelen van Natura2000 gebieden. Het gaat daarbij vooral om effecten van stikstofdepositie: beoordeeld moet worden of de ontwikkelingen de kwaliteit van stikstofgevoelige habitattypes in Natura 2000-gebieden aantasten als gevolg van de verzurende en/of vermistende invloed van stikstofdepositie. Daarom is een Passende Beoordeling voor effecten op Natura 2000 gebieden aan de orde.

Het planMER Wonen en werken vormt een verdiepingsslag op het MER Omgevingsvisie (zie verder onder kopje 'relatie planMER Omgevingsvisie'). Het planMER wordt gelijktijdig opgesteld met de regionale programma's en dient tevens als procesinstrument in het traject (zie onderstaand schema). Op die manier kunnen tussentijdse bevindingen vanuit de m.e.r.-beoordeling een rol spelen bij het opstellen van de regionale programma's. Zo ondersteunt het m.e.r.-proces het maken van keuzes over mogelijke locaties.

Relatie met planMER Omgevingsvisie

De systematiek van regionale programmering komt voort uit de provinciale Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening. Voor deze stukken is een [planMER](#) opgesteld. In dit planMER zijn onder andere de woningbouwopgave en de opgave voor wat betreft werklocaties op hoofdlijnen beoordeeld. In het provinciale programma worden specifieke (uitbreidings)locaties opgenomen. Voor de beoordeling van deze locaties willen we zo veel als mogelijk aansluiten bij de methodiek van het planMER Omgevingsvisie. Dit planMER wonen en werken kan daarom worden beschouwd als verdieping van op het planMER provinciale Omgevingsvisie, welke het vertrekpunt vormt voor dit m.e.r.-proces. Daar waar het planMER voor de Omgevingsvisie op een provinciebreed abstractieniveau is uitgewerkt, en dus geen concrete uitbreidingslocaties zijn onderzocht, zal het planMER wonen en werken aansluiten bij het abstractieniveau van het provinciaal programma wonen en werken. Dit houdt in dat er wordt gekeken naar enerzijds effecten van het totale volume wonen en werken per gemeente, alsook de verdeling van dit volume over de provincie, en anderzijds nieuwe uitbreidingslocaties.

Relatie met nationaal en gemeentelijk beleid

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) door het kabinet vastgesteld en naar de Tweede Kamer gestuurd. Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de betekenis, toekomst en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Nederland. De NOVI is zelfbindend voor het Rijk, terwijl de opgaven in Nederland

vragen om een breed gedragen inzet van alle overheden en het maken van samenwerkingsafspraken. In de landsdelige Omgevingsagenda's, NOVI-gebieden en gezamenlijke Rijk-regioprogramma's worden de nationale, provinciale en gemeentelijke opgaven en ambities inhoudelijk op elkaar aangesloten. Binnen de provincie Utrecht lopen verschillende Rijk-regioprogramma's, bijvoorbeeld het programma U Ned (MIRT), de Ruimtelijk Economische Ontwikkelstrategie (Noordelijke en Zuidelijke Randstad en Brainport Eindhoven), de Woondeal regio Utrecht (Rijk, provincie, U16), de Regio Deals bodemdaling Groene Hart en Foodvalley en de wijkaanpak voor Overvecht, Batau en Vollenhove. Voorts is afgesproken om een gezamenlijke Omgevingsagenda voor het gebied Utrecht, Noord Holland en Flevoland op te gaan stellen. Hierin worden de gedeelde opgaven van Rijk en regio in beeld gebracht. Streven is om deze Omgevingsagenda in het najaar van 2021 vast te stellen. Het is van belang dat de hiervoor aangegeven programma's, agenda's en de regionale programmering met elkaar worden afgestemd.

Gemeenten stellen eigen Omgevingsvisies en woonvisies op. Ook maken gemeenten gezamenlijke visies, zoals, het Ruimtelijk-Economische Perspectief en Programma (REP) van de U16 of de Omgevingsagenda Lopikerwaard. Deze zijn, net zoals de NOVI en de provinciale Omgevingsvisie, zelfbindend. Het is aan gemeenten en regio's om in het proces van regionale programmering hun eigen wensen en ideeën kenbaar te maken. Zoals aangegeven in het Kader voor regionale programmering zal de provincie daarbij in een zo vroeg mogelijk stadium haar opvatting over nieuwe locaties kenbaar maken. Gemeenten dienen bij het opstellen van bestemmingsplannen de provinciale verordening in acht te nemen.

2. Het nieuwe provinciaal beleid ten aanzien van wonen en werken

De provincie heeft op het vlak van de fysieke leefomgeving wettelijke verantwoordelijkheden. Zij maakt hiertoe een Omgevingsvisie en een Omgevingsverordening. De Ontwerp provinciale Omgevingsvisie en Ontwerp provinciale Omgevingsverordening zijn op 17 maart 2020 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Omdat de Minister van BZK inmiddels had besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet uit te stellen naar 1 januari 2022, was het noodzakelijk een Ontwerp Interim Omgevingsverordening op te stellen, gebaseerd op de huidige wetgeving. Deze Ontwerp Interim Omgevingsverordening is door Gedeputeerde Staten op 4 september 2020 vastgesteld. De Ontwerp Omgevingsvisie, Ontwerp Interim Omgevingsverordening en de planMER hebben van 20 september tot 2 november 2020 ter inzage gelegen. De zienswijzen worden nu verwerkt in een Nota van beantwoording. Volgens planning stellen Provinciale Staten op 10 maart 2021 de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening vast, waarmee deze op 1 april 2021 in werking kunnen treden.

In de Ontwerp Omgevingsvisie wordt ruimte geboden voor ontwikkelingen die passen bij de Utrechtse kwaliteiten (zie kader hieronder), met het principe 'lokaal wat kan, regionaal wat moet' als basis en met de nadrukkelijke wens de doelen in samenwerking te halen. Daarbij is adaptiviteit belangrijk: door mee te bewegen, bij te sturen of juist te intensiveren kunnen provinciale doelen het beste worden gehaald. Binnen het provinciale omgevingsbeleid worden twee centrale uitgangspunten gehanteerd:

- Kiezen voor integrale, toekomstgerichte oplossingen waarmee de Utrechtse kwaliteiten per saldo worden behouden of versterkt, zo nodig met compenserende maatregelen;
- Concentreren en combineren nieuwe ontwikkelingen, om zorgvuldig om te gaan met schaarse ruimte en kwaliteiten en door ontwerp en innovatie te stimuleren. (zie par. 3.1 en 3.2 Ontwerp-Omgevingsvisie)

De toekomstige ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties wordt gezien in samenhang met bereikbaarheid en in samenhang met de overige opgaven en kwaliteiten zoals in de Ontwerp Omgevingsvisie verwoord. In de Ontwerp Interim Omgevingsverordening zijn regels opgenomen ter borging van diverse provinciale belangen, bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid (mobiliteitstoets), natuur, stilte, klimaatadaptatie, het bodem- en watersysteem, de drinkwatervoorziening, bodemdaling, cultuurhistorie, landschap, groenontwikkeling en recreatie. Voorts is in de regels opgenomen waar uitbreiding onder voorwaarden kan plaatsvinden, mits de locatie zich aansluitend aan het stedelijk gebied bevindt en de locatie past in het door GS vastgestelde programma voor wonen en werken. Het provinciale programma bevat de essentie van de regionale programma's. In de begripsomschrijving van het programma in de Ontwerp Interim Omgevingsverordening is opgenomen dat in deze regionale programmering:

- de **basisprincipes voor verstedelijking** worden gevolgd, te weten:
 - zo veel mogelijk binnenstedelijk/binnendorps (binnen het stedelijk gebied) nabij knooppunten;
 - daarnaast in overig stedelijk gebied;
 - eventuele nieuwe (grootschalige) uitleg koppelen aan hoogwaardig openbaar vervoer en aan (bestaande of nieuwe) knooppunten van de belangrijkste infrastructurele corridors;

In aanvulling hierop wordt onder voorwaarden ruimte geboden aan kernen voor kleinschalige uitbreiding van het stedelijk gebied om de lokale vitaliteit of ruimtelijke kwaliteit te vergroten (lokaal maatwerk).

- afspraken worden vastgelegd om te borgen dat binnen het programma tenminste 50 % van de te bouwen woningen in het sociale en middensegment; en
- afspraken worden gemaakt over energieneutrale, circulaire, klimaatadaptieve woningbouw, evenredige groenontwikkeling en efficiënt ruimtegebruik.
- afspraken worden gemaakt over herstructurering, verduurzaming, circulariteit en efficiënt ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen.

Utrechtse kwaliteiten behouden of versterken

De Utrechtse kwaliteiten zijn de kwaliteiten die belangrijk zijn voor de uitstraling en aantrekkelijkheid van de provincie Utrecht en voor het behoud van een duurzame en veilige leefomgeving. Het gaat om:

- de groene kwaliteiten, zoals natuur, landschap en erfgoed;
- de blauwe kwaliteiten, zoals bodem, water en lucht;
- de rode kwaliteiten, zoals economische ontwikkeling, bereikbaarheid, energie en een vitaal bebouwd gebied;
- de sociale kwaliteiten zoals voorzieningen, sociale samenhang, cultureel aanbod en inclusiviteit.

De rol van de provincie bij locatiekeuze/opnemen locaties in de regionale programmering

Veel locaties zijn al in ontwikkeling en zijn via het huidige ruimtelijk beleid en de regels van de provincie (Provinciale Ruimtelijke Verordening) al mogelijk gemaakt. In het Kader worden deze locaties specifiek benoemd omdat deze locaties in de regionale programmering dienen te worden opgenomen. Dit geldt ook voor de door Provinciale Staten gewenste uitbreiding van 7 bedrijventerreinen (zie [Motie 145, PS 10 december 2018, 'ontwikkeling bedrijventerreinen'](#)) die destijds uit de partiële herziening van de PRS/PRV gehaald, in verband met het niet volledig uitvoeren van de passende beoordeling i.r.t. de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000 gebieden. Via de gebiedsgerichte uitwerkingen die zijn opgenomen in de Ontwerp Omgevingsvisie en de daarbij afgesproken verdere uitwerking en de regionale visie- en strategietrajecten worden keuzes gemaakt over de wijze van toekomstige verstedelijking voor de (middel)lange termijn. Deze vastgestelde en vast te stellen keuzes zijn uitgangspunt voor de regionale programmering.

Gemeenten hebben plannen, wensen of ambities, deels vastgelegd in gemeentelijke omgevings- of woonvisies. Daarnaast werken gemeenten ook in regionaal verband samen aan visies. Het is aan gemeenten en regio's om de hieruit voortkomende (potentiële) locaties in te brengen in het proces van de regionale programmering.

Nieuwe locaties die in het proces voor regionale programmering aan de orde komen en die nog niet planologisch mogelijk zijn op grond van het huidige provinciale ruimtelijke beleid en regels, zullen zo snel mogelijk worden beoordeeld door de provincie, zodat duidelijk wordt of de ontwikkeling van de locatie op ruimtelijke gronden haalbaar is en welke aandachtspunten er zijn bij een eventuele ontwikkeling.

Vervolgens vindt in het regionale proces de confrontatie plaats tussen visie/strategie op regionaal en provinciaal niveau, gemeentelijke wensen en ambities en de kwaliteit van de plannen, leidend tot een afgestemd regionaal programma dat tegemoetkomt aan de regionale woningbehoefte. Dit programma voorziet tevens in een zodanig bouwvolume dat het tegemoetkomt aan de ambities van het Coalitieakkoord (10.000 w./jaar) en de afspraken die met het Rijk zijn gemaakt over het beschikken over 130 % plancapaciteit.

3. Wat gaan we onderzoeken?

Met het planMER beogen we inzicht te krijgen in:

- De (milieu)effecten van het provinciaal programma wonen en werken op de leefomgeving.*
In het planMER gaan we onderzoeken welke effecten het provinciaal programma wonen en werken heeft op de leefomgeving in de provincie Utrecht. We kijken hier niet alleen naar effecten op de fysieke leefomgeving, maar beschrijven de effecten op de leefomgeving in de volle breedte (zie ook ii). Dit is in aansluiting met het planMER bij de Omgevingsvisie, de gevolgen van het provinciale beleid gaan verder dan alleen de fysieke leefomgeving en hebben ook hun weerslag op de circulaire economie en de sociale samenhang. Waar mogelijk zetten wij deze lijn van beoordeling voort in het planMER wonen en werken.
- De mate waarin het provinciaal programma wonen en werken bijdraagt aan provinciale ambities.*
Hier gaan we onderzoeken in welke mate het provinciaal programma wonen en werken bijdraagt aan de provinciale ambities zoals die zijn geformuleerd in de Ontwerp Omgevingsvisie. Als hoofdambitie streeft de provincie Utrecht naar een gezonde en veilige leefomgeving. Om deze ambitie te halen zijn zeven thema's vastgesteld die richting geven aan de ontwikkeling en de bescherming van een gezonde en veilige leefomgeving. Dit zijn:

1. Stad en land gezond
2. Klimaatbestendig en waterrobuust
3. Duurzame energie
4. Vitale steden en dorpen
5. Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar
6. Levend landschap, erfgoed en cultuur
7. Toekomstbestendige natuur en landbouw

Deze thema's staan niet op zichzelf maar kennen een onderlinge samenhang. Zoals hiervoor geschetst wordt ruimte geboden voor ontwikkelingen die passen bij de Utrechtse kwaliteiten. Elk thema heeft betrekking op Utrechtse kwaliteiten en opgaven. Het belang dat de provincie hecht aan deze thema's blijkt ook uit de ambities die zijn opgenomen in het Kader voor regionale programmering wonen en werken. Deze ambities zijn niet enkel kwantitatief van aard, gericht op voldoende en passende locaties voor wonen en werken, maar ook kwalitatief van aard, gericht op de aspecten integrale stedelijke kwaliteit, betaalbare woningbouw, evenwichtige ontwikkeling van rood en groen, energieneutrale nieuwbouw, klimaatadaptatie, circulariteit, leefbaarheid en inclusiviteit en zorgvuldig ruimtegebruik en verduurzaming werklocaties (zie ook het Kader).

Verstedelijking is een grote, ruimtevragende opgave met impact op de leefomgeving. Daarom beogen wij in het planMER in beeld te brengen wat de effecten van het provinciaal programma wonen en werken op de provinciale ambities zijn. In het planMER Omgevingsvisie zijn deze effecten op provinciaal schaalniveau reeds in beeld gebracht. In het planMER wonen en werken wordt dit verder geconcretiseerd, namelijk op het schaalniveau van het provinciaal programma wonen en werken, dat wil zeggen het totale volume van woon- en werklocaties per gemeente (binnenstedelijk en uitbreiding) enerzijds en de specifieke nieuwe uitbreidingslocaties anderzijds.

Wij zijn van plan om in beeld te brengen welke kansen en risico's het provinciaal programma wonen en werken biedt voor provinciale ambities. Daarbij sluiten we aan bij de ambities en beschrijving daarvan in de provinciale Omgevingsvisie en het daartoe opgestelde planMER. Op basis hiervan brengen we in beeld welke aanbevelingen we mee kunnen geven in het verdere proces/uitwerking van regionale programmering.

- iii. *Inzicht in kansen en risico's waar provinciale belangen botsen dan wel elkaar kunnen versterken*
Naast het effect van het provinciaal programma wonen en werken (zie: ii) op provinciale ambities, beschouwen wij ook de effecten in onderlinge samenhang n. Waar versterken de ambities elkaar, en waar botsen deze mogelijk? Welke sturingsmogelijkheden hierop biedt het provinciaal programma wonen en werken? Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om kansen te benutten en om negatieve effecten te beperken?
- iv. *Kans op positieve effecten en risico op negatieve effecten van het provinciaal programma wonen en werken op Natura 2000-gebieden*
Omdat het provinciaal programma wonen en werken mogelijk kan leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden, is een passende beoordeling aan de orde. Voor de passende beoordeling geldt dat wij de beoordeling uitvoeren op het abstractieniveau van het provinciaal programma wonen en werken. We willen inzicht krijgen of het programma in principe uitvoerbaar is en indien van toepassing welke eventuele maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te beperken.

4. Hoe gaan we dit onderzoeken?

Het planMER voor het provinciaal programma wonen en werken wordt beschouwd als een verdieping op het planMER Omgevingsvisie. Dit MER richt zich specifiek op woon- en werklocaties. Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de methodiek die is gebruikt in het planMER Omgevingsvisie. In de beoordeling wordt ervoor gewaakt dat er geen overlap zit tussen beide milieueffectrapportages.

Om een antwoord te krijgen op bovengenoemde vragen, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- i. *Het planMER sluit aan bij abstractieniveau van het provinciaal programma.* Dit houdt in dat we van plan zijn om op 2 niveaus te beoordelen:

- a. Nieuwe concrete uitbreidingslocaties die nog niet eerder zijn afgewogen in het kader van voorgaand ruimtelijk beleid (PRS/PRV). Alleen nieuw opgenomen uitbreidingslocaties worden dus beoordeeld. (= niveau van concrete locaties)
 - b. Op hoofdlijnen het totale volume aan woon- en werklocaties (inbreiding en uitbreiding) per deelgebied. Voor bepaalde aspecten, zoals natuur en bereikbaarheid, worden effecten ook cumulatief gemeente-overstijgend bekeken. Voor bedrijventerreinen worden ook de voorgenomen transformaties en intensiveringen betrokken bij de beoordeling. (= meer abstract niveau)
- ii. *Het planMER richt zich op nieuw beleid.* In het provinciaal programma wonen en werken wordt ook huidig beleid voortgezet en uitbreidingslocaties opgenomen die op grond van eerder beleid mogelijk zijn gemaakt. Deze locaties zijn in een eerdere planMER beoordeeld en worden daarom nu niet opnieuw beoordeeld.
 - iii. *Brede beoordeling van effecten.* In lijn met de provinciale Omgevingsvisie wil de provincie Utrecht verschillende thema's in onderlinge samenhang bezien. Daarom wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de methodiek uit het planMER Omgevingsvisie. Er wordt niet alleen gekeken naar de milieueffecten van het provinciaal programma en de invloed op de gestelde ambities op het gebied van wonen en werken, maar ook naar de invloed op andere hoofdbeleidsthema's uit de POVI.
 - iv. *Voor de Passende Beoordeling wordt ook aangesloten op het abstractieniveau van het provinciale programma wonen en werken.* Hiervoor gaan we onderzoeken of het provinciale programma wonen en werken uitvoerbaar is en wat de kansen zijn op positieve effecten en risico's op negatieve effecten, en welke aandachtspunten hierbij aan de orde zijn.

Onderzoeksopzet

Het planMER wordt opgesteld in de volgende 5 stappen:

Stap 1: Afbakening scope van het MER: beoogde nieuwe woon-werklocaties per regio

Op basis van de programmeringsgesprekken wordt per regio (Amersfoort, U16 en Foodvalley) een overzicht gemaakt van beoogde nieuwe woon-werklocaties in de periode tot 2030 en tot 2040. Het gaat om zowel uitbreidings- als inbreidingslocaties. Het overzicht van deze locaties vormt het vertrekpunt voor de gebiedsanalyses.

Stap 2: Gebiedsanalyses nieuwe woon-werklocaties

Voor alle locaties wordt een gebiedsanalyse uitgevoerd. Per locatie genereren we met gebiedsanalyses de beslisinformatie: welke omgevingseffecten zijn te verwachten, welke kansen en risico's zien we en welke bijdrage kan een locatie leveren aan het doelbereik - het beoogde programma wonen en werken.

Deze gebiedsanalyses voeren we **per locatie** uit in drie stappen:

1. Analyse omgevingseffecten per indicator op basis van beschikbare informatie
2. Uitspraak over omgevingseffecten, kansen en risico's en doelbereik
3. Opstellen één paraplu-beoordeling per ambitie, zodat een vergelijking tussen de locaties kan worden gemaakt.

Hieronder is een voorbeeld weergegeven hoe een paraplu-beoordeling van een gebiedsanalyse eruit kan komen te zien.

	Gezondheid en veiligheid	Klimaatbestendigheid	Energietransitie	Circulairiteit	Woningbouwprogramma	Werkprogramma	Voorzieningen	Bereikbaarheid	Mobiliteitstransitie	Erfgoed	Natuur	Landbouw
Locatie 1	4	4	2	3	5	0	3	2	4	4	1	1
	Licht te overschrijding WHO adviseerwaarde	Aandachtspunt draagtoestel effecten	Beperkte mogelijkheden voor energiepauze	Geen locatiespecifieke associatie	Grote bijdrage aan woningbouwprogramma (1.000 woningen)	Geen bijdrage aan werkprogramma	Basisniveau voorzieningen aanwezig OV	Direct bereikbaar met auto/voet	Kansen voor een laag autoverbruik	Geen effecten	Doelmatigheid van NNN gebied	Vruchtbaar landbouwareaal uit productie

Als basis voor de gebiedsanalyses wordt het beoordelingskader uit het planMER Omgevingsvisie gehanteerd. Het beoordelingskader is voor deze gebiedsanalyses aangescherpt met een aantal indicatoren voor de relevante thema's, waardoor heldere vergelijkingsanalyses tussen de locaties per regio kunnen worden gemaakt, zie tabel. De gebiedsanalyses zullen geen gedetailleerd onderzoek bevatten, maar wel verdiepen als dit voor het bepalen van mogelijkheden en/of belemmeringen nodig is. Bijvoorbeeld: extra inzicht in potentiële effecten op Natura 2000 is relevant om de uitvoerbaarheid van locaties in beeld te brengen.

Stap 3: Effectbeschrijving locaties

Het planMER brengt van de diverse locaties een totaaloverzicht van de omgevingseffecten in beeld en een toets aan de provinciale ambities uit de Omgevingsvisie.

Stap 4: Effectbeoordeling en aanbevelingen

Na de effectbeschrijving worden per locatie aanbevelingen gegeven om een maximale bijdrage aan de provinciale ambities te behalen en sturing te houden op de plannen. Dit vormen aanbevelingen voor het programma wonen en werken.

Stap 5: Aanzet monitoring

Monitoring en jaarlijkse bijstelling van de programmering (zie Kader) zijn (beleids)maatregelen om sturing te houden op de plannen. Het planMER bevat een aanzet voor de uitwerking van deze monitoring: frequentie van monitoring, op welke indicatoren wordt de voortgang van de woningbouwopgave en de bijdrage aan de provinciale ambities gemonitord, hoe wordt omgegaan met nieuwe locaties, het herzien van locaties, etc. Het daadwerkelijke monitoringsplan wordt na vaststelling opgesteld.

Aanzet beoordelingskader

Voor het beoordelen van de effecten van het provinciaal programma wonen en werken wordt aansluiting gezocht bij het beoordelingskader van de planMER POVI. Hieronder is een eerste aanzet van het beoordelingskader weergegeven. Dit kader zal naar aanleiding van de zienswijzen, het advies van de commissie MER en intern overleg binnen de provincie nog verder worden aangescherpt. Voorts wordt bezien hoe het instrument 'Kaart Centraal' voor deze beoordeling kan worden ingezet.

Aanzet Beoordelingskader gebiedsanalyses planMER Programma Wonen en Werken

Vertrekpunt uit planMER Omgevingsvisie			Verdieping per locatie in planMER Wonen en werken	
Hoofdambitie	Indicator	Criterium effectbeoordeling	Gebiedsanalyse op basis van volgende informatie	Uitspraak per locatie over:
1. Stad en land gezond	Luchtkwaliteit	Concentraties PM ₁₀ , PM _{2,5} en NO ₂ op woningen	Achtergrondconcentratie PM10, PM2,5, NO2	Mate van overschrijding van de WHO advieswaarden c.q. wettelijke grenswaarden
	Geluid	Geluidbelasting op woningen	Contouren wegverkeers-, spoorweg- en industrielawaai	Mate van overschrijding van de WHO advieswaarden c.q. wettelijke grenswaarden
	Geur	Geurbelasting op woningen	Geurcontouren	Optreden van significante geurhinder
	Stilte	Omvang stiltegebieden	Nabijheid stiltegebieden	Kans op aantasting van de relatieve stilte in stiltegebieden
	Recreatie (bevorderen bewegen)	Gebruik en waardering Utrechtse recreatiegebieden en routes	Afstand tot recreatieve routenetwerk Afstand tot recreatiegebied (van een bepaalde omvang) Fijnmazigheid	Bevorderen van gezond gedrag
	Externe veiligheid	Overschrijding oriëntatiewaarde groepsrisico	Overschrijding oriëntatiewaarde groepsrisico Ligging binnen invloedsgebieden omgevingsveiligheid	Optreden van veiligheidsrisico's
2. Klimaatbestendig en waterrobuuste leefomgeving	Bodemdaling	Bodemdaling per tijdseenheid	Bodemdaling per tijdseenheid	Toekomstbestendigheid in het licht van bodemdaling
	Grondwater voor drinkwater	Omvang strategische grondwatervoorraad met goede kwaliteit voor drinkwater		
	Infiltratiepotentie el		Verdeling groen/blauw/verhard, hellingsgraad en bodemtype	Infiltratiepotentieel en waterbergende capaciteit
	Kwaliteit grondwater	KRW-norm	Grondwaterkwaliteit	Mate van overschrijding KRW-norm
	Kwaliteit oppervlaktewater	KRW-norm	Oppervlaktewaterkwaliteit	Mate van overschrijding KRW-norm
	Wateroverlast	Waterdiepte als gevolg van neerslag (140 mm bui in 2uur)	Waterdiepte bij maatgevende piekbui	Risico op wateroverlast
	Droogte	Mate van aanpassing landinrichting aan toenemende droogte als gevolg van klimaatverandering	Gemiddelde laagste grondwaterstand	Risico op droogteschade
	Hitte	Aantal gehinderden door hitte	Stedelijk hitte-eiland effect	Risico op hittestress
	Overstromingen	Overstromingsrisico	Overstromingsrisico	Risico op overstromingen
3. Duurzame energie	Energiebesparing	Verminderen energiegebruik	Huidige energiemix	Kansen voor bijdrage aan energietransitie
	Duurzame energieopwekking	Aandeel duurzame energie	Beschikbaarheid duurzame energiebronnen	
	Circulaire economie	Ecologische voetafdruk	Aanwezige grondstoffen productieprocessen	Kansen voor bijdrage aan circulaire economie

4. Vitale steden en dorpen	Woningaanbod (segment/ diversiteit woonmilieus)	Tekort aan woningen t.o.v. de vraag	Verhouding vraag en aanbod (kwantitatief en kwalitatief)	Tekort aan woningen t.o.v. de vraag (kwantitatief en kwalitatief)
	Sociale inclusiviteit	Bereikbaarheid sociale voorzieningen	Dekking sociale voorzieningen	Bereikbaarheid sociale voorzieningen
	Bedrijventerreinen	Verhouding vraag en aanbod	Verhouding vraag en aanbod	Tekort aan werkruimte t.o.v. de vraag
5. Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar	Bereikbaarheid	Balans tussen capaciteit en intensiteit autowegen, OV, fiets en water in de spits	OV-dekkingsgraad en kwaliteit OV-verbindingen	Multimodale bereikbaarheid
			Dichtheid fietsnetwerk	
			Bereikbaarheid autoverkeer	
	Kwaliteit knooppunten	Balans tussen het aanbod en gebruik van vervoer en de aanwezige faciliteiten	Fietsbereikbaarheid (intercity)station	Verkeersveiligheid
			OV bereikbaarheid (intercity)station	
	Verkeersveiligheid	Aantal slachtoffers	Aantal slachtoffers	Verkeersveiligheid
	Mobiliteits-transitie	Mate van stedelijkheid	Stedelijkheid en kansen voor schaa sprong in mobiliteitsprofiel	Kansen voor mobiliteitstransitie
Mate van functiemenging				
6. Levend landschap, erfgoed en cultuur	Utrechtse landschappen	Status Utrechtse landschappen	Aanwezigheid landschappen en waarden	Mate van versterking of aantasting van landschap, erfgoed en cultuur
	Cultuurhistorie	Status cultuurhistorische zones	Aanwezigheid cultuurhistorische waarden	
	Archeologie	Status archeologische waarden	Verwachting archeologische waarde	
	Aardkundige waarden	Aantasting aardkundige waarden	Aanwezigheid aardkundige waarden	
7. Toekomstbestendige natuur en landbouw	Natura 2000-gebieden	Effecten huidige gebruik en gevolgen Omgevingsvisie op instandhoudingsdoelstelling	Stikstofkaart + andere mogelijke effecten	Potentiële impact op instandhoudingsdoelstelling en van Natura 2000-gebieden en stikstofontwikkelruimte
	NatuurNetwerk Nederland	Staat van instandhouding soorten en habitattypen	Aanwezigheid NNN	Mate van aantasting NNN
	Weidevogel- en ganzenrustgebieden	Staat van instandhouding soorten en habitattypen	Aanwezigheid weidevogel- en ganzenrustgebieden	Mate van aantasting weidevogel- en ganzenrustgebieden
	Biodiversiteit landelijk gebied	Omvang biodiversiteit	Biodiversiteit beschermde soorten	Mate van biodiversiteit
			Biodiversiteit rode lijst soorten	
	Landbouw	Grondgebondenheid landbouw	Huidige functie / grondgebondenheid landbouw	Referentiesituatie
Bodemtype				
Organische stofgehalte			Vruchtbaarheid van de bodem	

5. Proces en tijdpad

In het najaar van 2020 is gestart met gesprekken in de drie regio's (gemeenten en provincie) om te komen tot regionale programma's. De eerste contouren hiervan worden eind 2020 zichtbaar. Op basis hiervan kan worden gestart met het opstellen van het planMER. De essentie van de regionale programma's wordt opgenomen in het provinciaal programma wonen en werken. Hieronder is de tijdslijn uitgewerkt:

Januari 2021	Eerste concepten regionale programma's gereed
Januari 2021	Vaststelling NRD
Januari/februari 2021	Ter inzagelegging NRD
Maart 2021	Advies van Commissie m.e.r. op NRD
April 2021	Vaststelling ontwerp provinciaal programma en planMER door GS
April/mei 2021	Ter inzagelegging ontwerp provinciaal programma en planMER
Mei 2021	Toetsingsadvies van Commissie m.e.r. op planMER
Juni 2021	GS stelt provinciaal programma vast